

Bryssel den 10 mars 2026
(OR. en)

7186/26

ENER 119
ENV 217
TRANS 138
ECOFIN 315
RECH 115
CLIMA 126
IND 176
COMPET 301
CONSOM 74

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	10 mars 2026
till:	Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2026) 118 final
Ärende:	RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET om finansiering av energieffektivitet i Europa En bedömning av offentliga utgifter för energieffektivitet och byggnaders energiprestanda

För delegationerna bifogas dokument – COM(2026) 118 final.

Bilaga: COM(2026) 118 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 10.3.2026
COM(2026) 118 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om finansiering av energieffektivitet i Europa
En bedömning av offentliga utgifter för energieffektivitet och byggnaders
energiprestanda

Type the document title here.

Type the first subtitle here.

och byggnaders energiprestanda

1. INLEDNING

Energieffektivitet spelar en avgörande roll för att det ska gå att uppnå en fullständig och kostnadseffektiv utfasning av fossila bränslen i hela EU senast 2050, göra den europeiska ekonomin mer konkurrenskraftig och säkerställa energitrygghet och överkomliga priser nu och i framtiden. I detta sammanhang är minskning av energislöseri i hela energisystemet och i alla ekonomiska sektorer ett av EU:s strategiska mål. Energieffektivitetsåtgärder bidrar inte bara till att stärka EU-företagens konkurrenskraft, utan också till att lindra energifattigdom och minska EU:s beroende av importerade energikällor.

För att bidra till att uppnå målet för 2030 om att minska växthusgasutsläppen med 55 % fastställs som mål i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ⁽¹⁾ att primärenergianvändningen år 2030 inte får överstiga 992,5 Mtoe och den slutliga energianvändningen år 2030 inte får överstiga 763 Mtoe. Detta motsvarar en minskning på minst 11,7 % till 2030 jämfört med EU:s referensscenarioprognoser från 2020.

Byggnadssektorn har en viktig roll att spela i detta sammanhang, eftersom den står för 36 % av EU:s totala energianvändning och 40 % av de totala energirelaterade växthusgasutsläppen. 52 % av all naturgas som förbrukades i EU 2023 användes direkt eller indirekt för byggnader, så besparingar inom denna sektor kommer också att bidra till att minska det nuvarande beroendet av importerade fossila bränslen. Energieffektiva bostäder leder dessutom till mer överkomliga, anständiga och hållbara bostäder. Nästan 75 % av byggnadsbeståndet är ineffektivt enligt nuvarande byggnadsstandarder, och 85–95 % av de byggnader som finns i dag kommer att finnas kvar 2050. Den viktade årliga energirenoveringstakten är dock endast omkring 1 %.

Renoveringstakten bör därför minst fördubblas och renoveringsomfattningen ökas för att säkerställa att sektorn bidrar till målen för 2030. Alla nya byggnader bör vara nollutsläppsbyggnader senast 2030, och befintliga byggnader bör omvandlas till nollutsläppsbyggnader senast 2050. Det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda ⁽²⁾ är genomförandemekanismen för strategin för en ”renoveringsvåg” ⁽³⁾.

⁽¹⁾ [Direktiv \(EU\) 2023/1791](#).

⁽²⁾ [Direktiv \(EU\) 2024/1275](#).

⁽³⁾ *En renoveringsvåg för Europa – miljöanpassa våra byggnader, skapa jobb och förbättra liv*, COM(2020) 662 final.

Dess viktigaste syfte är att öka renoveringstakten och renoveringarnas omfattning i EU, särskilt för byggnader med sämst prestanda.

I den konsekvensbedömning som ligger till grund för **kommissionens meddelande om klimatmålen för 2040** ⁽⁴⁾ uppskattas att den slutliga energianvändningen i EU kommer att minska från 763 Mtoe 2030 till 594–624 Mtoe 2040, beroende på scenario. Senast 2050 kommer den slutliga energianvändningen att ha minskat till omkring 560 Mtoe. På sektornivå uppskattas att energibesparingarna i **byggnader** kommer att uppgå till 35–38 % fram till 2040 i de olika scenarierna och till 40 % fram till 2050, medan energianvändningen inom **industrin** kommer att minska med omkring 20 % under decenniet 2031–2040 och med ytterligare 7 procentenheter under decenniet 2041–2050 (jämfört med siffrorna för 2030).

Energieffektivitet är en trippelvinst för vår konkurrenskraft, vårt klimat och vår säkerhet, och erbjuder en mängd fördelar. Genom att minska energianvändningen minskar vi inte bara vårt beroende av importerade bränslen, utan vi minskar också utsläppen och stärker vårt energiberoende – varje sparad kilowattimme motsvarar en kilowattimme mindre som behöver importeras, subventioneras och/eller produceras. **Investeringar i energieffektivitet har en djupgående påverkan, eftersom varje euro som investeras i energieffektivitet motsvarar tolv euro i energibesparingar under investeringens livslängd för investeringar i bostäder och fyra euro för investeringar inom industrin.** Energieffektivitet har dessutom långtgående fördelar, från att leverera 40 % av den koldioxidminskning i EU som krävs fram till 2030 till att skapa 1,6 miljoner arbetstillfällen och undvika betydande kostnader för nätutbyggnad. Detta gör energieffektiviteten viktig för en mer konkurrenskraftig och hållbar ekonomi, och betydande insatser krävs för att utnyttja dess fulla potential i Europa.

Energieffektivitet är Europas primära bränsle – rent, billigt och producerat på hemmaplan. I enlighet med principen om energieffektivitet först bör energieffektivitetslösningar betraktas som förstahandsalternativet i samband med alla policy-, planerings- och investeringsbeslut.

För att förverkliga energieffektivitetens potential i Europa krävs betydande investeringar, såsom framhålls i Draghi-rapporten, och dessa krav har ökat i linje med energi- och klimatmålen. Enligt Primes-modellscenariot för klimatmålsplanen för 2040 beräknas att de totala investeringarna i energieffektivitet för att uppnå energieffektivitetsmålen behöver uppgå till cirka 370 miljarder euro per år ⁽⁵⁾ under decenniet 2021–2030, jämfört med 120 miljarder euro per år under det föregående decenniet. Detta innebär en trefaldig ökning. Som en jämförelse beräknas det för närvarande att det krävs investeringar på cirka 1 241 miljarder euro per år för att uppnå målet om en minskning av växthusgasutsläppen med 55 % fram till 2030 ⁽⁶⁾. På

⁽⁴⁾ [COM\(2024\) 63 final](#).

⁽⁵⁾ Uppskattningen baseras på investeringar på efterfrågesidan för att uppnå klimat- och energimålen för 2030, inklusive energieffektivitetsmål men exklusive investeringsbehov för transporter och nybyggnation.

⁽⁶⁾ [SWD\(2023\) 68 final](#) (inte översatt till svenska).

energiutbuds- och infrastruktursidan uppskattas investeringsbehoven uppgå till 208 miljarder euro per år⁽⁷⁾ för samma referensperiod. Behoven av investeringar i energieffektivitet förväntas efter 2030 sedan minska något men ligga kvar på en mycket hög nivå under 2031–2040 (303 miljarder euro) och 2041–2050 (288 miljarder euro). Energieffektivitetsåtgärder i byggnader, inklusive uppgradering av uppvärmnings- och kylsystem, utgör huvuddelen av de investeringar som krävs för att uppnå målen för 2030 och kommer att uppgå till cirka 242 miljarder euro per år under 2021–2030.

Dessa mål kan inte uppnås enbart genom reglering utan kommer att kräva mobilisering av både offentlig och privat finansiering. **Begränsade offentliga resurser kan inte täcka alla investeringsbehov**, så en mer effektiv och skräddarsydd användning av offentliga medel måste eftersträvas. För att stimulera och minska riskerna med privata investeringar måste också finansiella produkter och blandad finansiering användas.

I syfte att säkra den nödvändiga finansieringen ska kommissionen enligt artikel 30 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet bedöma

- **den nuvarande situationen när det gäller offentligt finansieringsstöd och medlemsstaternas kapacitet att öka privata investeringar** i energieffektivitet,
- **om det finns ett behov av en energieffektivitetsmekanism, eller en kombination av bidrag, tekniskt stöd och garantier, på EU-nivå** för att bidra till att EU:s energieffektivitets- och klimatmål uppnås på ett kostnadseffektivt sätt. Kommissionen ska överlämna en rapport om detta till Europaparlamentet och rådet.

Enligt artikel 9.8 i det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda ska kommissionen även lägga fram en analys av

- de strukturfonder och EU-ramprogram, inbegripet finansiering från Europeiska investeringsbanken, som för närvarande finns för att öka energieffektiviteten i byggnader, framför allt bostäder, i fråga om deras effektivitet, de typer av instrument som använts, de faktiska beloppen och huruvida finansieringsnivån är lämplig,
- medel som finns tillgängliga från offentliga finansieringsorgan i fråga om deras effektivitet, de typer av instrument och åtgärder som använts och huruvida finansieringsnivån är lämplig,
- samordningen av EU-finansiering och nationell finansiering och andra typer av åtgärder som syftar till att stimulera investeringar i byggnaders energiprestanda och huruvida sådana medel är tillräckliga för att uppnå EU:s mål.

Denna rapport syftar till att behandla alla de ovanstående punkterna i följande ordning:

- Översikt över offentlig finansiering för energieffektivitet och energirenoveringar i EU – kapitel 2.
- Bedömning av offentlig finansiering i EU – kapitel 3.

(7) [SWD\(2024\) 63 final](#) (inte översatt till svenska).

- Huvudresultat och slutsatser – kapitel 4.

2. ÖVERSIKT ÖVER OFFENTLIG FINANSIERING FÖR ENERGIEFFEKTIVITET OCH ENERGIRENOVERINGAR I EU

2.1. Offentligt finansieringsstöd på EU-nivå

2.1.1. Unionens budgetstöd

Unionens budgetstöd ges vanligtvis inom ramen för den fleråriga budgetramen (nedan kallad *MFF* i tabeller), en sjuårig budgetplan. Unionens totala budget inom ramen för den fleråriga budgetramen 2014–2020 uppgick till 1 083 miljarder euro. Den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027 uppgår till 1 211 miljarder euro. För att stödja EU:s ekonomiska återhämtning efter covid-19-pandemin inrättades 2021 dessutom ett tillfälligt återhämtningsinstrument – NextGenerationEU, inklusive dess flaggskepp-faciliteten för återhämtning och resiliens (nedan kallad *RRF* i tabeller) – till ett totalt värde av 807 miljarder euro. Med beaktande av inflationen har EU:s budgetmedel därmed ökat med 86 % jämfört med föregående fleråriga budgetram.

Tabell 1: EU:s budget

	Antagna belopp (i löpande priser)
MFF 2014–2020	1 083 miljarder euro
MFF 2021–2027	1 211 miljarder euro
NextGenerationEU	807 miljarder euro
RRF och MFF 2021–2027	2 018 miljarder euro

Källa: Europeiska kommissionen, 2024.

När det gäller energieffektivitet **ökade den totala tillgängliga EU-finansieringen med 6,8 gånger** mellan perioden 2014–2020 (21 miljarder euro) och perioden 2021–2027 (144,7 miljarder euro), **en ökning utan motstycke**. Såsom framgår av tabell 2 nedan **kom den ytterligare finansieringen i huvudsak från faciliteten för återhämtning och resiliens, som stod för 73,8 % av det totala beloppet**, och, i betydligt mindre utsträckning, från sammanhållningspolitiken.

Tabell 2: Energieffektivitetsfinansiering per EU-program (i miljarder euro)

	2014–2020	2021–2027	Ökning (%)	Andel av nuvarande MFF (%)
EU totalt	21,0	144,7	822	100,0
Sammanhållningsfonder	17,8	29,0	132	20,6
Jordbruksfonder	0,7	1,4	100	1,0
Efsi/InvestEU	1,6	1,6	-	1,1
Särskilda energieffektivitetsprogram	0,9	2,0	122	1,4

(Life CET, Elena, Horisont Europa)				
Moderniseringsfonden	-	6,8	-	4,8
RRF	-	103,9 ⁽⁸⁾	-	73,8
<i>RRF för byggnader</i>	-	79,4 ⁽⁹⁾	-	
Medfinansiering totalt (sammanhållnings- + jordbruksfonder)	5,5	11,9	116	
EU + medfinansiering totalt	26,5	156,6	491	

Källa: Europeiska kommissionen, 2024.

En stor del av faciliteten för återhämtning och resiliens användes för energieffektivitet, särskilt i byggnader. Av de 650 miljarder euro ⁽¹⁰⁾ som fanns tillgängliga användes 103,9 miljarder euro, dvs. 16 %, för att finansiera investeringar i energieffektivitet, vilket gör detta politikområde till ett av de största områdena för stöd från faciliteten. Det bör noteras att samtliga 27 medlemsstater avsatte medel för energieffektivitetsåtgärder i sina återhämtnings- och resiliensplaner, med anslag som varierade mellan 31 % av de tillgängliga medlen i Portugal och 2 % i Finland. Den största andelen av finansieringen gick till **energieffektivitet i byggnader**, totalt **79,4 miljarder euro (för alla medlemsstaterna)**. Vid sidan om investeringarna driver faciliteten också på reformer inom energieffektivitet, bland annat genom förbättring av rättsliga och administrativa ramar, upprättande av långsiktiga strategier och tillhandahållande av information och utbildning.

Nya medel från EU:s utsläppshandelssystem har också bidragit till att överbrygga investeringsgapet. **Moderniseringsfonden** ⁽¹¹⁾, som inrättats för att hjälpa medlemsstater med lägre inkomster att modernisera sina energisystem och förbättra energieffektiviteten, finansieras genom försäljning av 2 % av utsläppsrätterna för koldioxid för 2021–2030 i utsläppshandelssystemet. I slutet av 2023 hade fonden redan betalat ut 3 miljarder euro för investeringar i energieffektivitet i de mottagande medlemsstaterna, vilket motsvarar en fjärdedel av de totala utbetalningarna. Baserat på den nuvarande trenden beräknas att

⁽⁸⁾ Denna siffra anger kostnadsuppskattningar för energieffektivitetsåtgärder inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens med inriktning på renovering och uppförande av byggnader samt energieffektivitetsprojekt i små och medelstora eller stora företag baserat på uppgifter från september 2025. Siffran har erhållits genom att lägga samman de beräknade utgifterna för åtgärder som spåras genom insatsområdena 024, 024a, 024b, 025, 025a, 025b, 026 och 026a enligt definitionerna i [bilaga VI till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens](#), i vilken det fastställs en metod för klimatspårning av åtgärder som stöds av faciliteten för återhämtning och resiliens.

⁽⁹⁾ Denna siffra anger kostnadsuppskattningar för åtgärder kopplade till energieffektivitet och renovering och uppförande av byggnader som omfattas av faciliteten för återhämtning och resiliens baserat på uppgifter från september 2025. Siffran har erhållits genom att lägga samman de beräknade utgifterna för åtgärder som spåras genom insatsområdena 025, 025a, 025b, 026 och 026a enligt definitionerna i bilaga VI till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens, i vilken det fastställs en metod för klimatspårning av åtgärder som stöds av faciliteten för återhämtning och resiliens.

⁽¹⁰⁾ Den totala finansieringsramen för faciliteten för återhämtning och resiliens fastställdes till 650 miljarder euro i slutet av augusti 2024. Det belopp på 723 miljarder euro som tidigare har angetts utgjorde det högsta beloppet för icke återbetalningspliktigt stöd från faciliteten (338 miljarder euro) och lån från faciliteten (385 miljarder euro) som gjordes tillgängligt genom förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens men som inte utnyttjades fullt ut av medlemsstaterna.

⁽¹¹⁾ [Moderniseringsfonden](#).

utbetalningarna för energieffektivitet kommer att ha uppgått till 6,8 miljarder euro i slutet av 2027.

Nya medel från faciliteten för återhämtning och resiliens och utsläppshandelssystemet står för 89 % av denna ökning. Båda instrumenten förvaltas helt av medlemsstaterna.

Om man bortser från alla andra faktorer ökade de tillgängliga EU-medlen därmed med 62 %, från 21 miljarder euro till 34 miljarder euro (exklusive medel från faciliteten för återhämtning och resiliens på 103,9 miljarder euro och medel från utsläppshandelssystemet på 6,8 miljarder euro). Detta motsvarar ett årligt bidrag från unionens budget på 4,8 miljarder euro 2021–2027, vilket ökar till 20,7 miljarder euro om faciliteten för återhämtning och resiliens och moderniseringsfonden inkluderas.

De **sammanhållningspolitiska medel** som gjordes tillgängliga ökade också markant och fördubblades i praktiken från 17,8 miljarder euro till 29 miljarder euro under perioden 2021–2027, och halvtidsöversynen syftar även till att fördubbla sammanhållningsfinansieringen för överkomliga och hållbara bostäder. Sammanhållningspolitiska medel har visat sig vara ett framgångsrikt verktyg för att stärka samarbetet mellan offentliga och privata finansieringsorgan i olika medlemsstater, och det har bidragit till att mobilisera privata investeringar i energirenoveringar som genomförs ute på fältet, där en ökad användning av revolverande finansieringsinstrument för energieffektivitet (lån och garantier i kombination med bidrag) bör noteras.

Den **sociala klimatfonden** börjar tillämpas från och med 2026, när faciliteten för återhämtning och resiliens fasas ut. Fonden inrättades samtidigt som utsläppshandelssystemet utvidgades till att omfatta utsläpp från bränsleförbränning i byggnader, vägtransporter och andra sektorer. Den kommer att tillhandahålla finansiering på sammanlagt 86,7 miljarder euro, som ska delas mellan medlemsstaterna, för att stödja strukturåtgärder, investeringar i energieffektivitet och renovering av byggnader, ren uppvärmning och kylning, integrering av förnybar energi samt utsläppsfria och

Europeiska fonden för energieffektivitet (EEEF): ett offentlig-privat partnerskap för energieffektivitet

EEEF, som inrättades 2011, är ett offentlig-privat, långsiktigt investeringsinstrument som syftar till att stödja EU:s energi- och klimatmål. Fonden tillhandahåller särskild finansiering till lokala, regionala eller nationella myndigheter, eller till offentliga eller privata enheter som agerar på deras vägnar, i syfte att öka energibesparingar och energieffektivitet och främja förnybara energikällor i EU.

Fonden, som har betalat ut utdelning varje år sedan 2013, har en mångsidig aktieägarbas som består av institutioner från både den offentliga och den privata sektorn, bland annat Europeiska kommissionen, som har bidragit med riskkapital, Generali, Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds, DBU och DWS/Wepla.

Genom investeringar på total 180 miljoner euro har EEEF stött 18 projekt i tio europeiska länder som involverat 56 offentliga myndigheter och nått över 2 miljoner människor per år. Fonden har uppnått betydande resultat sedan den lanserades och genererat över 380 miljoner euro i totala investeringar. Den har stött en rad olika projekt, bland annat renovering av offentliga byggnader, uppgradering av gatubelysning, produktion av förnybar energi och infrastruktur för rena transporter. Fondens instrument för tekniskt stöd har också spelat en avgörande roll för att hjälpa till att förbereda projekt som leder till betydande energibesparingar och minskningar av växthusgasutsläpp. Fram till slutet av 2021 hade fonden uppnått kumulativa minskningar av koldioxidutsläpp på 740 460 ton och primärenergibesparingar på 1 318 549 MWh.

EEEF är ett bra exempel på ett särskilt offentlig-privat partnerskap inom energieffektivitet som visar på potentialen i blandad finansiering för att utnyttja offentligt kapital i EU och mobilisera privata investeringar. Fondens utformning, där förmånlig finansiering kombineras med tekniskt stöd och sektorspecifik expertis, har gjort det möjligt att genomföra projekt med stor genomslagskraft med hjälp av relativt *hög* kapitalinsatser från EII

utsläppssnåla mobilitetslösningar.

2.1.2. Stöd från Europeiska investeringsbanksgruppen även vid stöd från unionens budget

Europeiska investeringsbanksgruppen (*EIB-gruppen*)⁽¹²⁾ spelar som EU:s klimatbank och den viktigaste genomförandepartnern för EU-fonder en viktig roll i finansieringen av energiomställningen.

Såsom anges i EIB-gruppen färdplan för klimatbanken⁽¹³⁾ och i linje med strategin för en renoveringsvåg för byggnadssektorn omfattar EIB-gruppens strategi för energieffektivitet lån och garantier via intermediärer samt rådgivningstjänster (InvestEU:s rådgivningscentrum⁽¹⁴⁾), särskilt Elena-instrumentet⁽¹⁵⁾.

Som ett resultat av detta ökade **medlen för energieffektivitet med 12,2 gånger mellan 2012 och 2023**. EIB-gruppens finansiering gick främst till byggnadssektorn samt till smarta apparater och lösningar, i enlighet med den strategi som anges i färdplanen.

Å andra sidan låg finansieringen kvar på en låg nivå när det gäller små och medelstora företag, industri, kraftvärme och fjärrvärme. I september 2025 lanserade **EIB-gruppen och kommissionen initiativet för energieffektivitet för små och medelstora företag**, som utgör en del av EIB-gruppens strategiska färdplan⁽¹⁶⁾ för 2024–2027. Genom detta initiativ tillhandahålls 17,5 miljarder euro i finansiering från 2025 till 2027 med målet att nästan fördubbla det nuvarande stödet till energieffektiva lösningar för små och medelstora företag⁽¹⁷⁾.

Europeiska investeringsfonden (EIF) länge stött ren teknik genom att tillhandahålla riskkapitalinvesteringar och lansera initiativ såsom en partiell riskgaranti för att främja gröna lån till projekt inom energieffektivitet och förnybar energi. Genom InvestEU-programmet har EIF ytterligare stärkt sitt fokus på finansiering av projekt som stöder utfasning av fossila bränslen, energieffektivitet, förnybar energi, hållbar mobilitet och cirkulär ekonomi, med en total investering på omkring 4,1 miljarder euro fram till 2025.

Tabell 3: EIB-gruppens finansiering av energieffektivitet inom EU (i miljoner euro)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Energieffektivitet	763	1 354	1 557	2 876	3 349	4 613
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Energieffektivitet	2 421	4 289	5 273	4 539	7 624	9 326

Källa: Europeiska investeringsbanksgruppen, 2024.

⁽¹²⁾ EIB-gruppen består av Europeiska investeringsbanken (EIB) och Europeiska investeringsfonden (EIF).

⁽¹³⁾ [EIB-gruppens färdplan för klimatbanken 2021–2025](#) och [EIB-gruppens färdplan för klimatbanken fas 2 2026–2030](#) (inte översatta till svenska).

⁽¹⁴⁾ https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-advisory-hub_en (inte översatt till svenska).

⁽¹⁵⁾ <https://www.eib.org/en/products/advisory-services/elena/index> (inte översatt till svenska).

⁽¹⁶⁾ [EIB-gruppens strategiska färdplan för 2024–2027](#) (inte översatt till svenska).

⁽¹⁷⁾ [EIB-gruppens initiativ för energieffektivitet för små och medelstora företag](#) (inte översatt till svenska).

Det bör noteras att dessa siffror inkluderar medel från unionens budget som genomförs av Europeiska investeringsbanken (EIB) – en av de viktigaste genomförandepartnerna för EU-fonder – och nationella utvecklingsbanker. Dessa siffror bör därför inte läggas till de som redovisades i det föregående avsnittet. Detta gäller t.ex. InvestEU:s garantiprogram och Elena. Siffrorna belyser dock den mer än tolvfaldiga ökningen av EIB-gruppens investeringar i energieffektivitet sedan 2012.

2.2. Offentligt finansieringsstöd på medlemsstatsnivå

Kommissionen genomförde en bottom-up-analys av offentliga finansieringssystem. Medlemsstaterna konsulterades därefter genom i) en inbjudan att lämna synpunkter⁽¹⁸⁾ och ii) via expertgruppen för direktivet om energieffektivitet. Denna rapport grundar sig främst på uppgifter som samlats in direkt från medlemsstaterna, medan andra uppgifter från analysen i förekommande fall har använts där det funnits luckor.

Totalt identifierades 426 offentliga finansieringssystem i de 27 medlemsstaterna.

Det bör understrykas att eftersom uppgifter om energieffektivitet inte samlas in systematiskt inom ramen för offentliga finansieringssystem är dessa endast vägledande uppskattningar.

Många nationella system medfinansieras genom EU-program 103 system erhöll medfinansiering från EU-program, antingen helt eller delvis. Både i fråga om antalet system och systemens volym var faciliteten för återhämtning och resiliens den största bidragsgivaren. Rapporterade EU-bidrag på 28,8 miljarder euro har dragits av från totalbeloppet för att undvika dubbelräkning mellan EU:s och nationella finansieringssystem⁽¹⁹⁾.

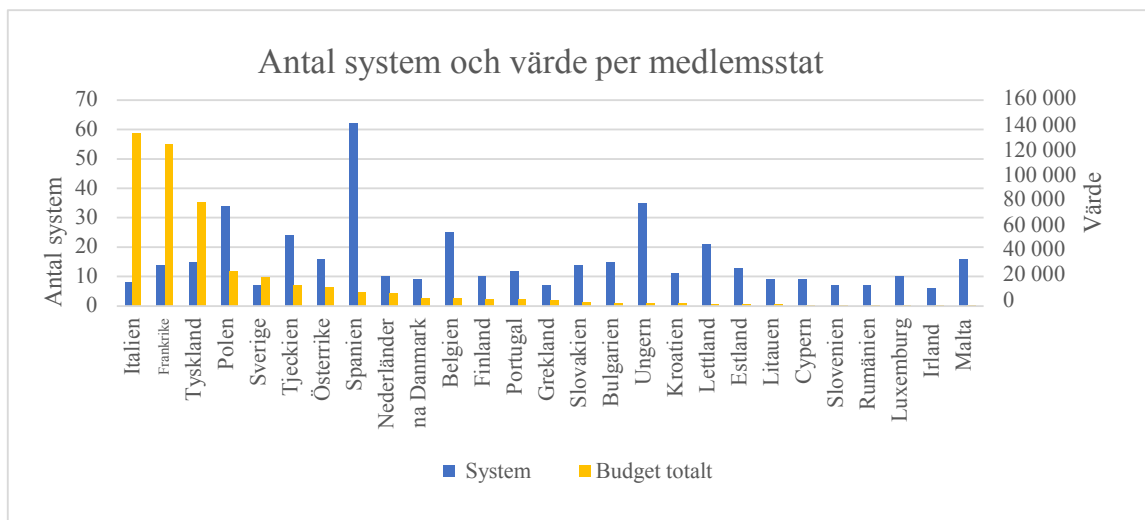
För 80 finansieringssystem angavs inga budgetuppgifter, så bedömningen baseras på 346 system i hela Europa. **Stödet till energieffektivitetsprojekt från nationella budgetar 2014–2024 beräknas uppgå till 360 miljarder euro⁽²⁰⁾, dvs. cirka 32,7 miljarder euro per år.** Budgetfördelningen per medlemsstat visas nedan.

Diagram 1/tabell 4: Nationella energieffektivitetssystem, 2014–2024

⁽¹⁸⁾ [Energieffektivitet – bedömning av nivån på EU-finansiering och nationell finansiering.](#)

⁽¹⁹⁾ I sina uppgifter angav medlemsstaterna att det totala EU-bidraget till de genomförda nationella finansieringssystemen uppgick till 28,8 miljarder euro.

⁽²⁰⁾ 388,7 miljarder euro minus 28,8 miljarder euro från rapporterade EU-bidrag.

Medlemsstater	Antal system	Total planerad budget (i miljoner euro)	Euro per capita
Italien	8	134 465	2 284
Sverige	7	22 067	2 104
Frankrike	14	125 711	1 850
Österrike	16	14 537	1 608
Tjeckien	24	15 697	1 491
Danmark	9	5 720	969
Tyskland	15	80 563	958
Finland	10	5 186	933
EU-27	426	388 654	864
Estland	13	1 137	849
Polen	34	26 655	710
Lettland	21	1 171	623
Nederländerna	10	9 467	528
Kroatien	11	1 877	488
Belgien	25	5 684	487
Portugal	12	4 967	479
Slovakien	14	2 365	436
Litauen	9	1 084	383
Grekland	7	4 032	381
Luxemburg	10	236	363
Bulgarien	15	2 332	360
Cypern	9	361	289
Malta	16	146	279
Spanien	62	10 663	224
Ungern	35	1 931	199
Slovenien	7	331	157
Irland	6	172	26
Rumänien	7	263	14

Källa: Europeiska kommissionen, 2024. Rangordning baserad på euro per capita.

Bland de större medlemsstaterna utmärker sig Italien och Frankrike genom den höga stödnivån. Inom ramen för Italiens *Superbonus*-system erhöll stödmottagarna ett stöd på 110 % i form av skatteavdrag. I Frankrike beräknades att den reducerade mervärdesskattesats för renoveringsarbete (5,5 %) som infördes 2014 hade kostat 90 miljarder euro sedan den infördes, vilket motsvarade tre fjärdedelar av Frankrikes utgifter.

Bidrag, tekniskt stöd och skatterabatter är **icke återbetalningspliktiga** former av stöd, vilket innebär att dessa medel endast kan tillhandahållas mottagarna en gång och inte återförs till den nationella budgeten. Icke återbetalningspliktigt stöd bör främst riktas till utsatta stödmottagare som skulle ha svårt att betala tillbaka stödet, antingen på grund av bristande resurser eller på grund av hård konkurrens med andra utgifter. Medel som erhålls inom system med återbetalningspliktigt stöd, som omfattar finansieringsinstrument såsom lån, garantier och eget kapital, måste däremot betalas tillbaka till de nationella eller regionala genomförandeorganen och kan, när det gäller revolverande fonder, användas för flera efterföljande insatser. Återbetalningspliktigt stöd tenderar att ha större hävstångseffekt. Det finns också blandade system som erbjuder en kombination av både återbetalningspliktigt och icke återbetalningspliktigt stöd. Dessa är särskilt lämpliga för att stimulera till investeringsbeslut från stödmottagarens sida genom sin subventionskomponent (t.ex. kostnadsfritt tekniskt stöd eller energibesiktningar, förmånliga lånevillkor, kapitalrabatter, räntor eller subventioner av garantiavgifter).

Tabell 5: Fördelning av nationella system per form av stöd

Typ av system	Antal system	Volym (i miljoner euro)	Volyandel (%)
Icke återbetalningspliktigt	285	248 046	63,8 %
Blandat system	36	91 815	23,6 %
Återbetalningspliktigt	69	41 621	10,7 %
Övriga	36	7 172	1,8 %
TOTALT	426	388 654	

Källa: Europeiska kommissionen, 2024.

Medlemsstaterna ombads att lämna uppgifter endast om de mest relevanta systemen.

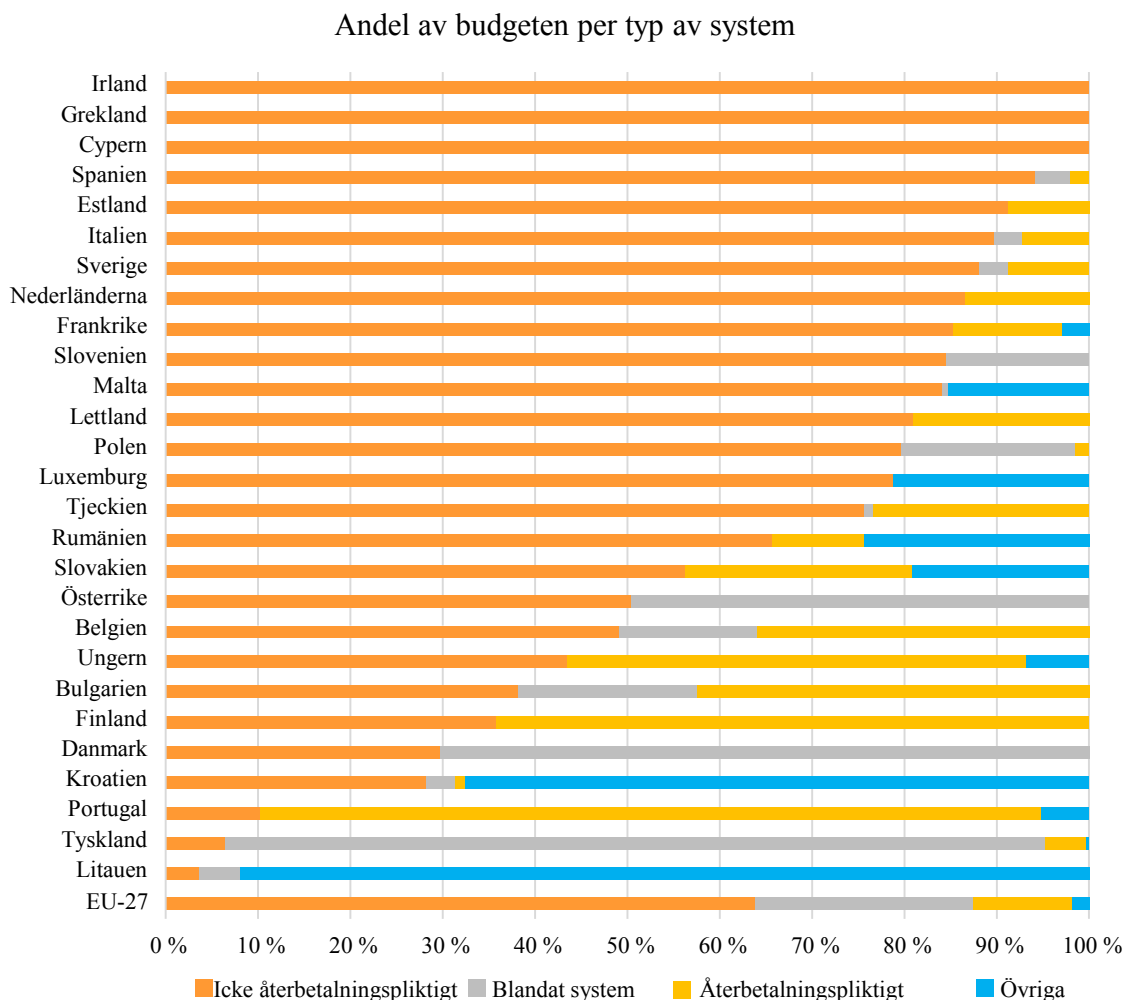
De flesta rapporterade färre än 20, men sex medlemsstater rapporterade ett större antal, antingen på grund av att storskaliga program omfattar särskilda delprogram (Tjeckien, Ungern, Lettland, Polen) eller på grund av att energieffektivitetsprogrammen förvaltas regionalt (Belgien, Spanien).

Medlemsstaterna väljer främst system med icke återbetalningspliktigt stöd.

Icke återbetalningspliktigt stöd utgörs ofta av bidrag, men flera stora medlemsstater (Frankrike, Tyskland, Italien) använder sig främst av skatterabatter. Finansieringsinstrument (system med återbetalningspliktigt stöd) står för mer än 30 % av finansieringen i endast fem medlemsstater (Belgien, Bulgarien, Ungern, Finland och Portugal), medan blandade

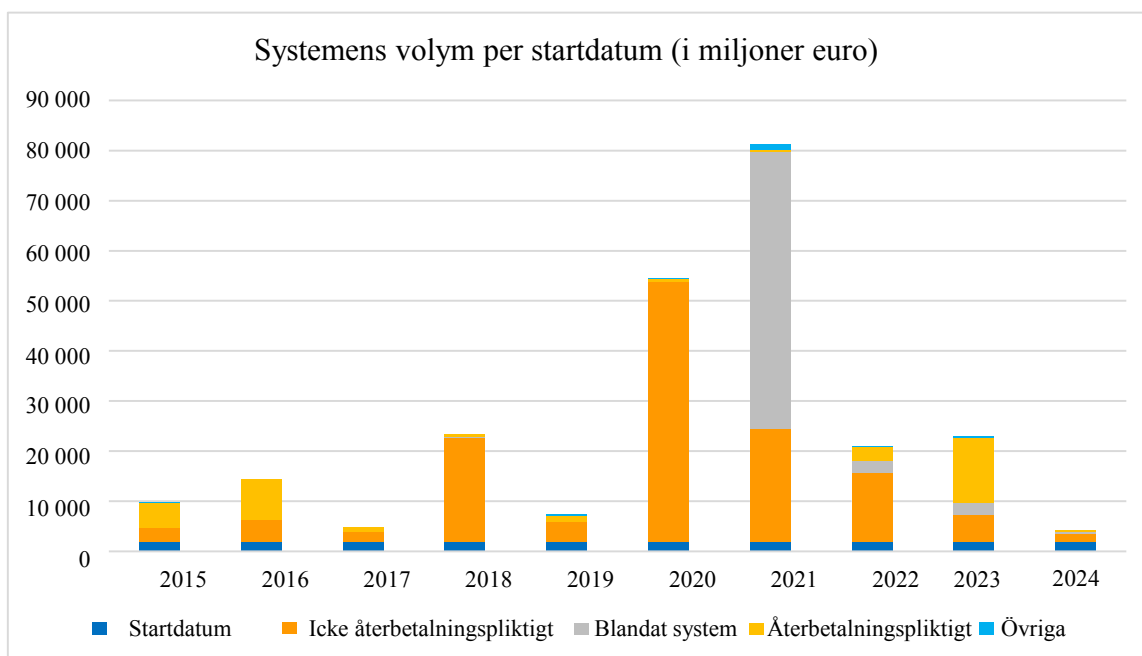
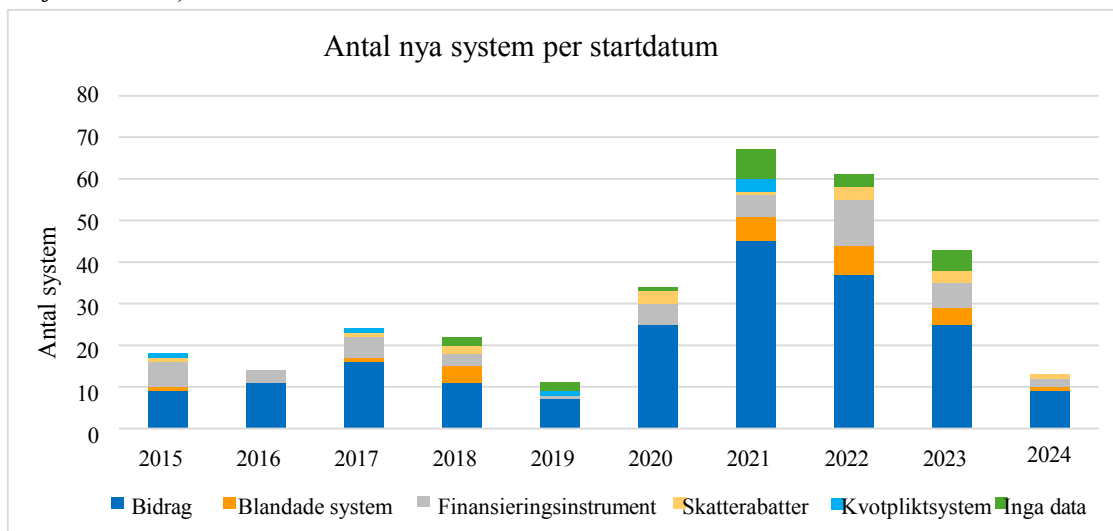
system används i stor utsträckning endast i tre medlemsstater (Österrike, Danmark och Tyskland).

Diagram 2: Budgetfördelning för nationella system per form av stöd – nationell fördelning

För att stimulera den ekonomiska återhämtningen efter covid-19-pandemin använde medlemsstaterna främst sina resurser för att finansiera bidragsprogram. Fram till 2019 varierade antalet nya energieffektivitetssystem som inrättades varje år mellan 10 och 25, men mellan 2020 och 2023 inrättade medlemsstaterna hela 205 nya system (mellan 34 och 67 per år), till stor del på grund av införandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Många av dessa var i form av bidrag (116), följt av finansieringsinstrument (25). Volymmässigt uppgick bidragen till 56,4 miljarder euro och finansieringsinstrumenten till 16,5 miljarder euro. Av de nya systemen var 48 inriktade på bostadsbyggnader och omfattade totalt 95,4 miljarder euro, vilket utgör 55,6 % av den totala volym som avsatts för nya system under denna period (171,5 miljarder euro).

Diagram 3 och 4/tabell 6: Nationella system och budgetfördelning efter startdatum (i miljoner euro)

Startdatum	Icke återbetalningspliktigt	Blandat system	Återbetalningspliktigt	Övriga
2015	2 774	13	4 878	27
2016	4 421	-	8 050	-
2017	1 865	-	963	-
2018	20 645	252	566	-
2019	3 998	-	1 100	227
2020	51 887	-	381	213
2021	22 380	55 382	333	1 024
2022	13 576	2 476	2 696	164
2023	5 303	2 362	13 083	239

2024	1 481	334	280	-
------	-------	-----	-----	---

Källa: Europeiska kommissionen, 2024.

3. BEDÖMNING AV OFFENTLIG FINANSIERING FRÅN EU OCH NATIONELLA KÄLLOR

3.1. Bedömning av hävstångseffekt

3.1.1. EU-programmens multiplikatoreffekt och hävstångseffekt

Tabell 7: EU:s budget och hävstångseffekt (i miljoner euro)

	EU:s budget A	Nationell medfinansiering B	Totala investeringar C	Hävstång (A+B)/A	Total multiplikator C/A
Sammanhållningsfonder 2014–2020	12 540	5 244		1,4	Ej tillämpligt
Sammanhållningsfonder 2021–2027	24 986	11 275		1,5	Ej tillämpligt
Jordbrukspolitiska fonder 2014–2022	710		1 695		2,4
Faciliteten för återhämtning och resiliens	103 921				Ej tillämpligt
Moderniseringsfonden	3 085				Ej tillämpligt
Life CET (ansökningsomgångar 2021 och 2022)	216		8 640		40,0
Elena	295		9 662		32,8
Efsi	1 624		25 400		15,6
InvestEU	624		9 915		15,9

Källa: Europeiska kommissionen 2024 och 2025.

EU-program med en betydande andel bidrag har en begränsad hävstångseffekt för energieffektivitet. De sammanhållningspolitiska medlens hävstångseffekt ligger under 1,5, vilket innebär att varje euro från unionens budget medför ytterligare 50 cent i nationell medfinansiering. En total multiplikatoreffekt kan inte beräknas, eftersom det inte är möjligt att ange ett aggregerat värde för de totala investeringarna inklusive privat finansiering.

När det gäller jordbruksfonderna uppskattas den totala multiplikatoreffekten till 2,4 för perioden 2014–2022. Multiplikatoreffekten för faciliteten för återhämtning och resiliens och moderniseringsfonden är svår att uppskatta på grund av brist på uppgifter, men eftersom nationella medel endast täcker en del av de totala investeringarna (från 20 % upp till 100 %) kan den totala multiplikatoreffekten för offentliga medel uppskattas till 2–3.

Sammanhållningspolitiska medel uppmuntrar till användning av finansieringsinstrument, med bevisade resultat. Inom ramen för den nuvarande fleråriga budgetramen öronmärktes 18,5 miljarder euro för finansieringsinstrument, varav

24 % skulle anslås till energieffektivitetsinvesteringar (4,3 miljarder euro). Även om kategoriseringen av utgiftsposter skiljer sig mellan de två fleråriga budgetramarna innebär detta att anslagen från sammanhållningsfonderna till finansieringsinstrument nästan tredubblades jämfört med perioden 2014–2020 (1,6 miljarder euro) ⁽²¹⁾. Inom ramen för de sammanhållningspolitiska fonderna uppmuntras majoriteten av medlemsstaterna att använda **kombinationer av bidrag och finansieringsinstrument i en och samma insats**. Detta sker dock inte systematiskt i alla medlemsstater och en större omfattning uppnås ofta inte ännu.

Det finns inga exakta uppgifter för varje tematiskt mål per område (t.ex. energieffektivitet), men under perioden 2014–2020 uppnådde finansieringsinstrumenten inom de sammanhållningspolitiska fonderna en hävstångseffekt på 3,8 för alla sektorer, vilket är betydligt högre än genomsnittet för sammanhållningspolitiken på 1,4. Finansiella instrument mobiliserade ytterligare privat kapital motsvarande 15 % av den sammanhållningspolitiska budgeten 2014–2020. **Kommissionen erbjuder också i samarbete med EIB olika former av tekniskt stöd för att uppmuntra användningen av finansieringsinstrument för energieffektivitet**, såsom modellen för finansieringsinstrument för energieffektivitet (EEFI) ⁽²²⁾, fi-compass-plattformen och *Scale-up*-initiativet för energieffektivitet ⁽²³⁾ samt praktikgemenskapen för sammanhållning för omställning (*Cohesion for Transitions*, C4T) ⁽²⁴⁾.

EU-program som erbjuder tekniskt stöd, garantier och åtgärder för marknadsspridning har en mycket stor hävstångseffekt. Särskilt Elena-instrumentet, som tillhandahåller rådgivningstjänster för lokala energi- och mobilitetsprojekt och kräver en minsta hävstångseffekt på 10–20 för projekt som ges stöd (beroende på sektor), överträffade med råge sitt mål med ett genomsnitt på 32.

Elena, som nu förvaltas inom ramen för InvestEU, har framgångsrikt använt EU-medel som startkapital för lokala investeringsportföljer i 25 av 27 medlemsstater. En hävstångseffekt på hela 40 uppnåddes i Life-delprogrammet ”Övergång till ren energi”

⁽²¹⁾ [Finansieringsinstrument inom sammanhållningspolitiken 2021–2027 – Öppna data för sammanhållningspolitiken](#) (inte översatt till svenska).

⁽²²⁾ EEFI är en flexibel modell som erbjuder EU:s medlemsstater en praktisk vägledning för hur man på ett enkelt sätt kan inrätta ett marknadsbaserat finansieringsinstrument i kombination för att tillhandahålla finansiering och rådgivningsstöd för investeringar i energieffektivitet (bostäder, små och medelstora företag). Modellen erbjuder framför allt en metod för att utnyttja de medel som finns tillgängliga genom EU:s budget, för att mobilisera ytterligare resurser från affärsbanker och privata investerare, [energieffektivitetsinvesteringar inom ramen för REPowerEU](#).

⁽²³⁾ [fi-compass –EU:s finansieringsinstrument med delad förvaltning](#) (inte översatt till svenska) erbjuder tekniskt stöd till förvaltande myndigheter och hjälper dem att utföra genomförbarhetsstudier, förhandsbedömningar, fallstudier och annat förberedande arbete som krävs för att inrätta finansieringsinstrument. Som en del av fi-compass-plattformen sammanför [Scale-Up: finansieringsinstrument för energieffektivitet](#) (inte översatt till svenska) experter från olika institutioner för att ta itu med hinder för genomförandet av finansieringsinstrument för energieffektivitet och föreslå lösningar. Uppgiftsbaserade arbetsgrupper kommer att utarbeta strategier för att förbättra och utöka finansieringsinstrument för energieffektivitet med hjälp av bästa praxis och expertis från alla EU-länder.

⁽²⁴⁾ [Inforegio – Ansök om C4T GROUNDWORK – tekniskt stöd för sammanhållningspolitiska investeringar](#) (inte översatt till svenska) tillhandahåller expertstöd för EU:s medlemsstater, regioner och lokala myndigheter för att hjälpa dem att genomföra sammanhållningspolitiska investeringar inom politiskt mål 2, inklusive sådana som är inriktade på energieffektivitet. Stödtjänsterna omfattar att utveckla strategier, förbättra övervakningen, engagera berörda parter, identifiera finansieringsmöjligheter, stödja förberedelser av ansökningsomgångar och bygga upp kapacitet.

(Life CET), som innehåller krav på medfinansiering och stöder marknadspridning, projektutveckling och innovativa metoder såsom inrättande av pilotfinansieringsinstrument.

Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi), som från och med 2021 har ersatts av InvestEU, är ett **instrument för garantier till intermediärer** som syftar till att minska investeringsgapet i Europa genom att attrahera privat finansiering till projekt på områden såsom innovation, infrastruktur, social utveckling och kompetensutveckling samt stöd till små och medelstora företag. Det har blivit det största instrumentet för investeringar i unionens budget, med målet att mobilisera nära 900 miljarder euro mellan 2014 och 2027. Efsi uppnådde en hävstångseffekt på 15,6, vilket även InvestEU förväntas uppnå.

3.1.2. Multiplikatoreffekt för nationella finansieringsprogram

Uppgifter om multiplikatoreffekt saknas för de flesta nationella stödsystem. För 71 system finns dock uppgifter om den hävstångseffekt i form av privata investeringar som genererats genom nationella medel.

Tabell 8: Hävstångseffekter för nationella energieffektivitetssystem

	Antal system	Genomförda	Privata	Totalt	Multiplikator
Totalt, varav:	71	36 394	56 045	92 019	2,5
Icke återbetalningspliktigt stöd	58	30 651	40 037	70 268	2,3
Blandade system + återbetalningspliktigt stöd	13	5 743	16 008	21 751	3,8
<i>Återbetalningspliktigt stöd</i>	8	902	11 478	12 381	13,7

Källa: Europeiska kommissionen, 2024.

Bakom den övergripande multiplikatoreffekt som anges i tabellen ovan döljer sig dock betydande skillnader mellan de instrument som används. **System med icke återbetalningspliktigt stöd har en genomsnittlig multiplikatoreffekt på 2,3**, vilket också kan tolkas som en genomsnittlig bidragsnivå på cirka 30 %. Hävstångseffekten för privata investeringar ökar dock till 2,4 när det förekommer medfinansiering från EU, vilket tyder på att bidrag från EU-finansiering attraherar mer privata investeringar.

Enligt tillgängliga uppgifter tenderar EU-finansiering inte bara att ersätta nationell finansiering utan också att sänka kraven på medfinansiering. En förklaring till detta kan vara att medfinansiering från EU höjer bidragsnivån för ett visst program och därmed minskar behovet av medinvesteringar från de slutliga stödmottagarna. Samtidigt är bidrag i byggnadssektorn – i form av EU-finansiering eller nationell finansiering – effektiva när de riktas till specifika ägare (låginkomsthushåll/små och medelstora företag), byggnadssegment (byggnader med sämst prestanda) eller mer omfattande renoveringar som kräver betydande investeringar.

När det gäller finansieringsinstrument är multiplikatoreffekten svårare att bedöma, eftersom den endast kan beräknas på grundval av den budget som genomförts, dvs. först när investeringarna har gjorts. **Multiplikatoreffekten för system med återbetalningspliktigt stöd uppskattas till nästan 14**, vilket ligger i linje med den multiplikatoreffekt som noterats för InvestEU. Volymen i de finansieringsinstrument för vilka det finns tillförlitliga uppgifter är dock ytterst begränsad (900 miljoner euro i utbetalda medel under tio år).

Sammanfattningsvis, och på grund av heterogeniteten i de uppgifter som finns tillgängliga, är det **svårt att exakt kvantifiera den övergripande multiplikatoreffekten för den offentliga finansieringen i medlemsstaterna**. Man kan dock anta att bidrag vanligtvis genererar en multiplikatoreffekt på omkring 3.

3.2. Hur den offentliga finansieringen förhåller sig till investeringsbehoven

Enligt Primes-modellen, som kommissionen använder för att göra konsekvensbedömningar och analysera politiska alternativ inom energisektorn, beräknas att cirka 370 miljarder euro behöver investeras varje år från 2021 till 2030 för att energieffektivitetsmålen för 2030 ska uppnås ⁽²⁵⁾. Enbart inom bygnadssektorn beräknas investeringsbehoven uppgå till 242 miljarder euro per år under innevarande decennium, varav 180 miljarder euro för energirenovering av bostadsbyggnader och 62 miljarder euro för energirenovering av servicebyggnader.

I 2024 års energieffektivitetsrapport från Internationella energiorganet (IEA) ⁽²⁶⁾ uppskattas att det i genomsnitt investerades cirka 200 miljarder euro i energieffektivitet i Europa varje år under perioden 2021–2023. Om man jämför investeringsbehoven med IEA:s uppskattning av de investeringar som gjorts i EU under denna period uppgår det **investeringsgap som måste åtgärdas för att uppnå energieffektivitetsmålen för 2030 till 170 miljarder euro per år**.

Storleken på det beräknade investeringsgapet överensstämmer med andra uppskattningar från I4CE ⁽²⁷⁾ och Bruegel ⁽²⁸⁾. I4CE uppskattade investeringsgapet till 137 miljarder euro per år med hänvisning till år 2022, och Bruegel uppskattar att det investeringsgap som specifikt rör bygnadssektorn uppgår till 149 miljarder euro per år.

Tabell 9: Årliga investeringsbehov och investeringsgap inom energieffektivitet, 2021–2030 (i miljarder euro)

	Investeringsbehov	Investeringsgap
--	-------------------	-----------------

⁽²⁵⁾ Uppskattningen baseras på de investeringar på efterfrågesidan som krävs för att uppnå klimat- och energimålen för 2030 enligt Primes-modellscenariot för klimatmålsplanen för 2040, inklusive energieffektivitetsmål men exklusive investeringsbehov för transporter och nybyggnation.

⁽²⁶⁾ IEA:s rapport *Energy Efficiency 2024* (inte översatt till svenska), <https://iea.blob.core.windows.net/assets/f304f2ba-e9a2-4e6d-b529-fb67cd13f646/EnergyEfficiency2024.pdf>.

⁽²⁷⁾ Institute for Climate Economics (I4CE), *European Climate Investment Deficit report* (inte översatt till svenska), källa: [20240222-i4ce3859-Panorama-EU_VA-40p.pdf](https://www.i4ce.eu/20240222-i4ce3859-Panorama-EU_VA-40p.pdf).

⁽²⁸⁾ Bruegel, *How to finance the European Union's building decarbonisation plan* (inte översatt till svenska), källa: [PB 12 2024.pdf](https://www.bruegel.org/publications/2024/02/pb-12-2024).

Energieffektivitet	370	170
Byggnader	242	149

Källa: Europeiska kommissionen, 2024, Bruegel.

I kapitel 2 ovan uppskattades EU-finansieringen till 20,6 miljarder euro per år och medlemsstaternas finansiering till 32,7 miljarder euro per år. Man kan därför anta att 53,3 miljarder euro i offentlig finansiering avsätts för energieffektivitet, dvs. cirka en sjättedel (14,4 %) av det totala investeringsbehovet.

3.3. Uppnådda energibesparingar

3.3.1. EU-program ⁽²⁹⁾

Rapporteringen av energibesparingar inom EU:s budgetram varierar avsevärt beroende på kraven i varje program. Det finns ingen standardmetod för att spåra eller rapportera energibesparingar som är ett resultat av EU-finansiering. Rapporteringen är dessutom ojämn av flera skäl, bland annat ofullständig och försenad rapportering och det faktum att vissa energibesparingar inte rapporteras alls, till exempel när ett projekt leder till minskad energianvändning men ”energieffektivitet” inte anges som interventionsområde i projektets budget.

Det är därför inte möjligt att spåra framsteg och mäta den övergripande effekten och effektiviteten i termer av energibesparingar per euro från unionens budget som används för energieffektivitet.

Som ett **exempel på god praxis** måste mottagarna av stöd från **Elena-instrumentet** uppskatta och rapportera de energibesparingar som projekten leder till. Så har varit fallet sedan programmet lanserades 2009.

Tabell 10: Uppskattade energibesparingar per fond

System	Uppskattade årliga energibesparingar (MWh*)
Sammanhållningsfonder 2014–2020	7 926 050
Sammanhållningsfonder 2021–2027	Ej tillämpligt
Jordbrukspolitiska fonder 2014–2022	Ej tillämpligt
Life CET 2021–2027 ⁽³⁰⁾	8 344 000
Elena	4 936 030
InvestEU ⁽³¹⁾	230 736
Faciliteten för återhämtning och resiliens ⁽³²⁾	33 388 511
Moderniseringsfonden	26 886 804

* Megawattimme.

⁽²⁹⁾ [EU core performance indicators 15_07_0.pdf](#) (inte översatt till svenska).

⁽³⁰⁾ Uppskattat mål till 2030.

⁽³¹⁾ Uppgifter som rapporterats för 2023.

⁽³²⁾ Gemensam indikator för besparingar i årsförbrukningen av primärenergi enligt medlemsstaternas rapportering 2024, [resultattavla för återhämtning och resiliens](#) (inte översatt till svenska).

Källa: Europeiska kommissionen, 2024.

Baserat på tillgängliga uppgifter uppgick i slutet av 2023 de årliga energibesparingar som uppnåts med hjälp av EU-medel till 81,9 TWh, vilket motsvarar cirka 6 % av den ytterligare insats som krävs för att uppnå unionens energieffektivitetsmål för 2030. Av de skäl som anges ovan grundar sig dock denna siffra på ofullständiga uppgifter och återspeglar inte den faktiska effekten av EU-finansieringen.

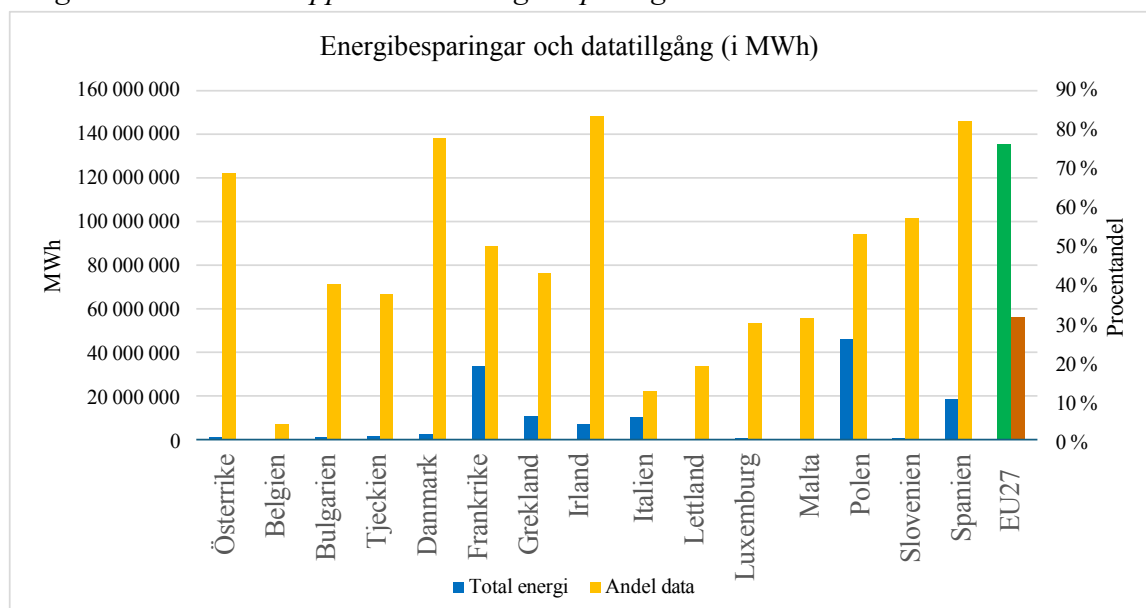
3.3.2. Nationella program

Rapporteringen av uppgifter om energibesparingar är ojämn. I tre medlemsstater (Danmark, Irland och Spanien) rapporteras energibesparingar i mer än 80 % av systemen, medan ingen rapportering görs i åtta medlemsstater. Totalt rapporteras energibesparingar endast i 135 system i Europa.

Det finns ingen standardmetod för att rapportera energieffektivitetsvinster. Energibesparingar kan antingen uppskattas på förhand eller rapporteras i efterhand. I de flesta system (95 av 137) rapporteras uppgifter om slutlig energianvändning, men i fem medlemsstater används uppgifter om primärenergianvändning och i vissa (t.ex. Spanien, Polen och Malta) rapporteras uppgifter om antingen primärenergianvändning eller slutlig energianvändning beroende på system.

För perioden 2014–2024, som omfattas av denna rapport, rapporterades uppgifter om energibesparingar i 135 nationella system (mindre än 30 %). De totala energibesparingar som rapporterades uppgick till 135 611 696,46 MWh, dvs. 135,6 TWh⁽³³⁾, vilket motsvarar omkring 10 % av den ytterligare insats som krävs för att uppnå unionens energieffektivitetsmål för 2030.

Diagram 5/tabell 11: Uppskattade energibesparingar i utvalda länder

⁽³³⁾ Årliga besparingar som uppnåts 2023, det senaste rapporteringsåret.

4. HUVUDSAKLIGA RESULTAT OCH SLUTSATSER

4.1. Huvudsakliga resultat

Denna rapport visar att **betydande framsteg har gjorts under de senaste åren när det gäller energieffektivitetsfinansiering**, vilket återspeglar en betydande ökning av unionens budget. Denna ökade finansiering är ett avgörande steg för att uppnå långsiktiga hållbarhetsmål och tillgodose efterfrågan på energieffektiviserande renoveringar.

En undersökning av 486 nationella system visade dock att **finansieringssystem med blandat och återbetalningspliktigt stöd används i begränsad utsträckning** och för närvarande står för mindre än 25 % av den totala finansieringen. Detta underutnyttjande beror inte enbart på komplexiteten i sådana system jämfört med bidragsbaserade stödssystem, utan även på att nationella finansieringsorgan som är specialiserade på att mobilisera energieffektivitetsinvesteringar saknas eller har begränsad kapacitet.

Trots att finansieringsinstrument kan mobilisera högre nivåer av privata investeringar används de i mindre utsträckning än bidrag. Detta visar att det behövs ett effektivare samspel mellan bidrag och finansieringsinstrument. **Bidrag bör användas för att stödja särskilda sociala eller sektorspecifika behov**, såsom utsatta hushåll, mikroföretag eller byggnader med sämst prestanda, **medan finansieringsinstrument bör användas brett** inom övriga områden och maximera effekterna av offentliga medel.

Erfarenheterna från de sammanhållningspolitiska finansieringsinstrumenten visar också att **bidrag på ett effektivt sätt kan kombineras med finansieringsinstrument** för att förbereda projekt på ett bättre sätt, stimulera mer omfattande energirenoveringar och förbättra överkomligheten för låginkomsthushåll som står inför energifattigdom. Olika former av bidrag – såsom räntesubventioner eller subventioner av garantiavgifter, tekniskt stöd, investeringsbidrag och kapitalrabatter – kan kombineras med lån, garantier eller eget kapital i en och samma insats, vilket gör systemen mer attraktiva för både marknaden och finansiella intermediärer. Erfarenheterna från faciliteten för återhämtning och resiliens belyser vikten av att kombinera investeringsstöd med reformer och av att inrätta nödvändiga stödnätverk (t.ex. gemensamma kontaktpunkter).

EU-medlen för energieffektivitet är fördelade på olika nationella och regionala program, som vart och ett förvaltas av olika organisationer. Denna fragmentering och **bristen på samordning** mellan offentliga organ och finansiella institut begränsar användningen av blandad finansiering och hindrar mobiliseringen av privata investeringar.

Den offentliga finansieringen skulle också kunna göras effektivare genom att fokus flyttades från enskilda projekt till aggregerade projekt. Detta inbegriper att stödja standardisering, skapa stordriftsfördelar och att en kritisk storlek måste uppnås för få tillgång till finansiering. Stöd till projekttaggatorer begränsas dock ofta av regler och föreskrifter, bland annat bankernas praxis för långsiktig finansiering, garantier och säkerheter. Samtidigt har relevanta EU-finansierade program såsom Elena och Life CET, som på ett effektivt sätt utnyttjar medel från unionens budget och har uppvisat en betydande hävstångs- och multiplikatoreffekt, en relativt liten budget.

Avsaknaden av standardiserade uppgifter och standardiserad rapportering om energieffektivitetsprojekt, investeringar och energibesparingar är fortfarande en utmaning när det gäller att bedöma framstegen och mäta effekterna. Detta gäller särskilt större program eller specifika målgrupper (t.ex. utsatta hushåll) och byggnader med sämst prestanda, som har mest att vinna på energirenoveringar.

4.2. Slutsatser

Trots betydande framsteg när det gäller att öka det offentliga stödet till energieffektivitetsprojekt **täcker den offentliga finansieringen för närvarande endast en begränsad andel (15 %) av de totala beräknade investeringsbehoven** för att uppnå unionens energieffektivitetsmål för 2030. **När faciliteten för återhämtning och resiliens upphör 2026 riskerar detta investeringsgap att öka ytterligare**, vilket gör det svårare att förverkliga hela energieffektivitetspotentialen.

Renovering av byggnader och energieffektivisering i små och medelstora företag och mikroföretag ger betydande långsiktiga besparingar, men i synnerhet utsatta hushåll och små och medelstora företag behöver ekonomiskt stöd för att täcka initialkostnaderna för de inledande investeringarna.

Effektivare och mer riktade och resultatbaserade finansieringssystem på unionsnivå, nationell nivå och regional nivå kan möjliggöra enkla, skräddarsydda och attraktiva energilösningar för medborgare och företag.

Det finns därför ett brådskande behov av att **maximera det offentliga stödets effekt som katalysator och som drivkraft för marknadsomvandling för att frigöra betydande privata investeringar och utnyttja energieffektivitetens potential i fråga om konkurrenskraft, överkomliga energipriser, säkerhet, hälsa och livskvalitet**, och för att säkerställa att unionen uppnår sina energieffektivitetsmål, särskilt vad gäller renovering av byggnader, för 2030 och därefter. Samtidigt bör särskilda instrument och politiska åtgärder fortsätta att bidra till att stimulera efterfrågan på energieffektivitetsinvesteringar, till exempel genom gemensamma kontaktpunkter, samt främja utbudet av innovativa och privata finansieringslösningar för energieffektivitet, bland annat genom att förenkla och utöka marknaden för energieffektivitetstjänster.

Den moderniserade omfattningen av den föreslagna budgeten för 2028–2034 möjliggör en sådan optimering. I synnerhet kommer nationella och regionala partnerskapsplaner att koppla samman reformer med investeringar, bland annat för att förbättra energieffektiviteten, och kompletteras av den nya Europeiska konkurrenskraftsfonden, som kommer att stärka unionens ekonomi genom investeringar som syftar till att fasa ut fossila bränslen i den europeiska ekonomin och främja energieffektivitet.

Unionens budget kommer också att stödja **utveckling och ökad användning av finansieringsinstrument och system för blandad finansiering**, där bidrag, rådgivningstjänster och garantier kombineras för att tillgodose sektorspecifika behov. **Kommissionens rekommendation om frigörande av privata investeringar i**

energieffektivitet ger medlemsstaterna och marknadsaktörer värdefull vägledning om och konkreta exempel på hur resurser från den privata sektorn kan mobiliseras.

Det behövs starkt **projektutvecklingsstöd, initiativ för marknadsspridning och kapacitetsuppbyggnadsåtgärder** för att effektivisera och öka användningen av offentliga och privata medel. Inom ramen för nästa fleråriga budgetram kommer kommissionen att bygga vidare på befintliga EU-program såsom Life CET och Elena, som har uppvisat en stor hävstångseffekt när det gäller investeringar och energibesparingar, för att bana vägen för större direktinvesteringsprogram.

För att maximera effekten av offentlig finansiering till stöd för energieffektivitetsinvesteringar **bör medlemsstaterna öka användningen av finansieringsinstrument** och minska användningen av bidrag. Bidrag bör dock fortfarande användas för att åtgärda marknadsmisslyckanden och säkerställa social inkludering och riktat stöd för särskilda sektorspecifika behov.

Samtidigt bör det stödjande ramverket främja ett effektivt införande och en effektiv användning av möjliggörande verktyg, såsom energieffektivitetslån och hypotekslån, och garantier för kombinerade portföljer, för renovering av byggnader, avtal om energiprestanda, finansieringssystem med målrelaterad ersättning, skatteincitament och standarder för energiprestanda.

Med tanke på komplexiteten och utmaningarna i samband med finansieringen av energieffektivitetsprojekt konstaterar kommissionen att det finns ett ökande behov av effektiva finansieringslösningar för omfattande **investeringsplaner och riskminskning i samband med investeringar**.

Acceleratorinstrument för energieffektivitet skulle kunna omfatta sektorspecifika komponenter för att snabbt öka investeringarna i byggnadsrenoveringar, små och medelstora företag och mikroföretag samt uppvärmnings- och kylsystem. Medlemsstaterna skulle kunna involvera de nationella centrum som ingår i den europeiska koalitionen för finansiering av energieffektivitet i utvecklingen av dessa instrument.

Offentlig-privata partnerskap såsom EEEF har visat sig vara framgångsrika när det gäller att skala upp investeringsprojekt och mobilisera finansiering från den privata sektorn. Detta visar på de potentiella fördelarna med att kopiera och skala upp denna modell i en bredare EU-ram för energieffektivitetsfinansiering. Dessa partnerskap kan fungera som en modell för nästa generations acceleratorinstrument. På så sätt kan unionen möjliggöra betydande fördelar för energieffektivitetsprojekt, bland annat minskade risker, ökad finansiering och förbättrad projektutveckling.

Slutligen lanserade kommissionen 2024 **den europeiska koalitionen för finansiering av energieffektivitet** för att avsevärt öka de privata investeringarna i energieffektivitet och samtidigt säkerställa en effektiv användning av offentliga medel. Att detta strukturerade partnerskap mellan kommissionen, medlemsstaterna, finansiella institut och industrin fortsätter och stärks är avgörande för att unionens energieffektivitetsmål ska uppnås.

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att ta del av denna rapport.